

Matias. alb. le mannen en vrouwen ken

Interview, samenvatting, gehouden op 3 oktober 1989, in huis van Matias Alcolea Broto.

Familie van José Broto Roldan, ex compaÑera de María Laura, hun ouders primos segundos, maar wel dezelfde quinta.

72 jaar in 89.

Hoe leefde je vroeger in het dorp?

M: Alle dictaturen zijn slecht. Het leven is zoals dat van anderen geweest, sommigen met meer angst en anderen met minder angst. En tijdens Franco hebben we hier zeven jaar slechte, heel slecht gehad, en daarna 14 jaren waren slecht, maar die zeven jaren malos, malos.

H: Woonde je hier tijdens Franco?

M: Si, toen ik uit de gevangenis kwam..

H: Hoeveel jaar zat je gevangen.

M: Een jaar en daarna in een batalajon de trabajadores, een strafkamp, in Belchite in de provincie Zaragoza, drie jaar, bijna de hele tijd van de oorlog, en daarna 3 jaar cel, daarna in Terrasa. Niet in het dorp op advies van de ouders, om de repressie die er heerste. Je kon hier je huis niet uitkomen en moest je elke dag melden bij de guardia civil, dat soort dingen. M'n ouders wisten me te overtuigen en ik ging naar Terrasa waar ik vier of vijf jaar werkte.

Daar werkte ik ik, moest ik me iedere veertien dagen bij de guardia melden, ik werkte toen als tuinman met zo'n 14, 15 man als peon. Daar werkte ik ik vier jaar. toen trouwde ik met deze vrouw en ben hier komen wonene, in ditzelfde huis. Toen was dit niet meer dan een coral, een dak en muren van aarde en m'n ouders woonden hier ook, met m'n broers en zussen.

Mijn ouders leefden hier zoals alle mensen in calle Monzón.

Daarna probeerde men te leven zoals men kon, maar toen waren alle huizen nog gelijk.

Hij verliet het dorp op 11 november 1942, kwam terug in 1947 en was opgepakt 17 juni 39, toen hij terugkwam in het dorp.

Tussen de oorlog en de gevangenis in totaal bijna 7 jaar. Toen ik uit de gevangenis kwam raadde m'n ouders me aan naar Terrasa te gaan.

Opgepakt door mensen uit het dorp. In de gevangenis was het veel beter dan hier, was je zekerder, ze konden je niet comrpomiteren, je niet dwingen naar de guardia civil te gaan, niets van dat aalles. In de gevangenis deed je wat je opgedragen werd en dat was het. En toen ik daar wegging, ging ik naar het huis van mijn broer in Esplús en daar gingen mijn ouders ook heen en daar zeiden ze me dat ik thuis vermoord zou worden en toen ging ik naar Terrasa, want ik had een karakter, wel niet gewelddadid, maar ook niet makkelijk en toen ging ik daar heen en kwam ik m'n vrouw tegen.

Want in het dorp scholden ze je uit op straat: 'kijk daar gaat een roocie', en daar (in de gevangenis) was ik veel veiliger dan hier in de straat, ondanks het bewind en ondanks alles wat daarmee te maken had. Veel beter was het in de gevangenis dan op straat. Vijf of zes jaar, verschrikkelijk slecht, en daarna een aantal slechte jaren, maar niet zo erg.

Iedereen kon je in die beginjaren doen wat ze wilden, slaan, schelden, iedereen kinderen van 10 en 14 jaar met flechas.

Is ook met mij gebeurde. Ik werd op 17 juni met drie anderen

opgepakt, drie mannen en drie vrouwen. dit kun je beter

H: De vrouwen ken ik, maar de mannen, wie zijn zij?

M: Een uit Terrasa en een van hier, een Roque Val Casado, het huis waar honing wordt verkocht, Pilar van de slagerij, en een chica die nu in Belver woont, zij leven nog. Uit het huis van de honing, die heeft samen met mij in de gevangenis gezeten.

Ik werd erheen gebracht en ze hebben me werkelijk niet gevraagd. Ik heb wel een proces gehad, maar daar klopte helemaal niet van. Ze gaven me 20 jaar en ze hadden me niet ondervraagd, niets. En op het proces waar Roque ook was, daar waren 32 aanwezig en degene die ons veroordeelde, die z'n vader hadden ze vermoord omdat hij voor de republiek was, en z'n zoon veroordeelde ons. Zonder te weten waarom, ze beschuldigden ons van niets. Van de 30 aanwezigen waren er twee vrouwen, een uit Sarifena en de ander uit Fraga en die kregen de doodstraf. En de mannen, een werd er veroordeeld omdat hij een hond geslagen had, de ander omdat hij kranten had verkocht, 20 jaar voor die en 20 jaar voor die en mij voor niets.

Naar de gevangenis en toen kwam er een decreto en die verlaagde de straf tot 8 jaar en een dag. Die ene dag betekende dat je opnieuw veroordeeld zou kunnen worden. (aantal jaren die in het decreet waren opgenomen.)

Kwam na vijf jaar vrij omdat ieder werkdag in het kamp gelijk stond aan twee dagen gevangenis.

De eerste tijd in het dorp kwam ik m'n huis niet uit, net als iedereen in het dorp. Ze probeerden je te provoceren en dan kan je niet zwijgen en dan.

Mijn ouders niet, mijn vader was altijd kalm geweest en mijn moeder die ging iedere dag naar de mis. Altijd, voor en na de oorlog.

Ik ging met de caballeria naar het land en kwam terug naar huis en op zondag ging in naar de huerta en daar bleef ik de middag en keerde weer terug naar huis.

Je praatte wel met compañeros, maar zoals ik je al zei de eerste jaren moest je oppassen met wat je zei, waarover dan ook. Want het kon je beste vriend zijn tegen wie je iets zei, en dan werd je naar de cuartel gebracht, mij is dit niet overkomen, maar het gebeurde.

Met mijn vrouw wel gepraat, ze heeft niet die politieke ideeën, maar claro, we praatten wel, want het is m'n vrouw, en zij is zeer gereserveerd. En zei ging bijvoorbeeld ook als ik me moest melden bij de politie als ik ergens werkte en ik niet kon.

Mijn vrouw kent mijn geschiedenis wel, maar mijn kinderen niet, of alleen maar een deel, maar zoals jij, nee. Ik had er geen zin in ze te vertellen dit is er allemaal met me gebeurd, en ik wil ook niet dat ze oordelen, vooral de dochter die zou boos worden op anderen.

Maar ze weten wel waar ik sta, en ze staan aan de zelfde kant, jazekeer, niet precies dezelfde ideologie, maar ze stemmen altijd links. En ze weten dat ik CNTista was en dat ben ik nog steeds, maar het is een beetje een probleem met de CNT dat ze wat reformistisch geworden zijn.

Over het niet stemmen. In het dorp gaat iedere niet-stem naar rechts, dus kun je beter links stemmen, want voor je het weet

staat rechts hier weer voor de deur, en dit kun je beter vermijden. etc.

Mijn ouders konden de terreinen van Solferino behouden, want mijn moeder die ging iedere dag naar de mis. Maar van 80% van de mensen hebben ze de grond afgenomen. Want mijn moeder had dezelfde ideologie.

H: Was dat niet erg moeilijk in de jaren dertig, want jullie zijn allemaal links. Waren er geen discussies thuis?

Daar was het de tijd niet naar. Er moest gewerkt worden en we waren wel met zo'n 25 jongeren die naar het atheneum gingen en naar de rivier en daar praattten, maar zodra je wat ouder was moest je meewerken aan de necesidades de casa, en we maakten heel wat uren. Ik heb aan de brug gewerkt in de rivier, al het ijzer dat er aan de brug zit, dat heb ik gedaan, en daarna, pues, werken in huis. Voor het werk aan de brug betaalden ze me 12 peseta's en een brood kostte toen 14, maar dat was het probleem van het regiem. Dat was geen dwangarbeid, dat was pas later, toen kreeg je niets. Nee je koos om er te werken want anders had je niets.

Tijdens Franco over de cupas, de keren dat hij weigerde de judías af te staan. (cuartos.) Vaak alleen om zijn moeder wel de verplichtte cuotum afgestaan.

Solferino:

Met zeven kinderen thuis geweest, drie waren al dood voor hij geboren was. Zoveel grond, bijna de helft van het grondbezit van het dorp. De duque gestorven, zijn zoons mochten de grond niet verkopen zonder twee albaceas, en een van hen was van hier, Ramon Sastre zijn vader, en de cura, zeiden dat ze het eerst aan het dorp moesten verkopen en samen met Sender, toen met de republiek, verkochten ze die aan het dorp. Met een krediet etc.

Voor een dorp als dit betekende dit, zeker in vergelijking met de andere dorpen in Spanje, de revolutie. Niets met de oorlog heeft die te maken, de revolutie, die had hier al plaats gevonden. Want het was afgelopen met de daglonen, voor mij ook. We hoefden niet meer voor een ander te werken, en daar komt de rabia vandaan bij hun, bij de rechtsen, want er was geen uitbuiting meer. Maar iedereen had een perceel kunnen krijgen, he, iedereen. Maar er waren er die geen perceel namen die meer met rechts optrokken, en die in werkelijkheid wel een perceel wilden hebben maar dit niet aan rechts wilden laten merken, we noemen ze esquirols. Je hoefde er niet arm voor te zijn.

De ingenieur etcetera.

Bijna tweederde van de parceleros hebben nooit een cent willen betalen, dachten dat dat met de republiek niet hoefde.

Over José Sorolla die in het comité zat en met een volle beurs naar Binéfar ging, het geld was van het dorp, en daarmee hadden de percelen betaald kunnen worden. Wij hier hadden alleen kartonnen en bonnen maar zij hadden het geld. Ze hadden het kunnen kopen. Ik begrijp het wel en de CNT was toen iets anders dan nu, maar toch.

Ik deed, claro, ook mee aan de CNT, vanaf ik 17 jaar was, vanaf 1931. Vooral door de percelen werden we CNT, voor die tijd gingen we me op de processies met de heiligen. Maar ik protesteerde el

Een zoon dicht bij Terrasa, een dochter werkt in Lerida, en de oudste woont in het dorp en heeft een aardige kinderschaar. Alleen lagere school gehad. Die in Lérida heeft de zes jaren van de middelbare school in vier jaar afgelegde en ze studeert met haar 43 jaar nog steeds.

De zoon in Terrasa studeert ook nog steeds, allemaal zonder beurs gebeurt, hebben de ouders dus moeten betalen. Beiden gewerkt, maar de kinderen hadden een toekomst, dus dan doe je dat.

Over Isabel en de vermoorde ouders.

De eerste dag van de oorlog. rechts was goed voorbereid. hierover nieuwe details. De versterkingen uit Monzón etc. Verdedigt de doden die er bij rechts op dit eerste moment gevallen zijn, de doden die niet te vergeven zijn die vielen pas later.

De ene dode in '33 was gemaakt door de guardia civil, niets met haat in het dorp te maken. De grootste haat begon hier met de percelen, want ze werkten niet meer voor de rijken.

Over de toespraak van Fleta: hij zou wel even de monte voor het dorp gaan kopen, en met wat minder ervaring zouden de parcelarios daar zijn ingetrapt, terwijl hij het tegenovergestelde deed. Hij nam het geld en vertrok. Een jaar later kwam hij terug en toen werd hij bijna vermoord. Weer wat later, het feest dat Fleta gaf voor de rijken uit de andere dorpen. Een sergeant van de guardia civil bemiddelde tussen boze dorpsjongeren en Fleta en vertelde dat iedereen naarbinnen mocht die een das droeg. En natuurlijk had niemand een das. De hoedenroof was georganiseerd om in plaats van een das met een hoed naarbinnen te gaan, en later gingen groeperen jongeren welgemutst het feest van Fleta bezoeken. Alle jongeren links en rechts op zijn feestje.

Welke periode periode was de beste en welke de slechtste?

De slechtste zei ik al; toen met de percelen was een enorme rijkdom. Nu rijker, maar zonder solidariteit.

We moesten hard voor de percelen werken om de eerste aanbetaling te doen, maar het was altijd: papa, betalen, want anders krijgen we geen grond.

Met drie personen thuis toen de perceelverdeling plaatsvond.